

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 191/18
Λουξεμβούργο, 10 Δεκεμβρίου 2018

Απόφαση στην υπόθεση C-621/18
Wightman κ.λπ. κατά Secretary of State for Exiting the European Union

Το Ηνωμένο Βασίλειο είναι ελεύθερο να ανακαλέσει μονομερώς τη γνωστοποίηση της πρόθεσής του να αποχωρήσει από την Ευρωπαϊκή Ένωση

Μια τέτοια ανάκληση, εφόσον αποφασιζόταν σύμφωνα με τους εσωτερικούς συνταγματικούς του κανόνες, θα είχε ως αποτέλεσμα να παραμείνει το Ηνωμένο Βασίλειο στην Ένωση υπό όρους απαράλλακτους όσον αφορά την ιδιότητά του ως κράτους μέλους

Κατόπιν του δημοψηφίσματος της 23ης Ιουνίου 2016 στο Ηνωμένο Βασίλειο, η πλειοψηφία τάχθηκε υπέρ της εξόδου του ως άνω κράτους μέλους από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Στις 29 Μαρτίου 2017, η Βρετανίδα Πρωθυπουργός γνωστοποίησε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο την πρόθεση του Ηνωμένου Βασιλείου να αποχωρήσει από την Ένωση, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 50 ΣΕΕ. Το άρθρο αυτό προβλέπει ότι το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, αφού προχωρήσει στη γνωστοποίηση, διαπραγματεύεται και συνάπτει με την Ένωση συμφωνία αποχώρησης. Οι Συνθήκες παύουν να ισχύουν στο εν λόγω κράτος από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της συμφωνίας αποχώρησης ή, ελλείψει τέτοιας συμφωνίας, με την παρέλευση διετούς προθεσμίας από τη γνωστοποίηση της πρόθεσης αποχώρησης, η οποία μπορεί ενδεχομένως να παραταθεί.

Στις 19 Δεκεμβρίου 2017 μέλη του Κοινοβουλίου του Ηνωμένου Βασιλείου, του Κοινοβουλίου της Σκωτίας και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου άσκησαν ενώπιον του Court of Session (ανώτερου δικαστηρίου, Σκωτία, Ηνωμένο Βασίλειο) προσφυγή για έλεγχο της νομιμότητας (judicial review), προκειμένου να αποσαφηνιστεί αν η γνωστοποίηση η οποία προβλέπεται στο άρθρο 50 ΣΕΕ μπορεί να ανακληθεί μονομερώς πριν από την παρέλευση της διετούς προθεσμίας, με αποτέλεσμα, σε περίπτωση ανάκλησης, να παραμείνει το Ηνωμένο Βασίλειο στην Ένωση. Στις 3 Οκτωβρίου 2018 το Court of Session υπέβαλε σχετικό προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο, διευκρινίζοντας ότι η απάντηση του τελευταίου θα δώσει στα μέλη της Βουλής των Κοινοτήτων τη δυνατότητα να γνωρίζουν, όταν κληθούν να αποφανθούν επί της συμφωνίας αποχώρησης, αν υπάρχουν όχι δύο, αλλά τρεις επιλογές, ήτοι αποχώρηση από την Ένωση χωρίς συμφωνία, αποχώρηση από την Ένωση με συμφωνία, ή ανάκληση της γνωστοποίησης της πρόθεσης αποχώρησης και παραμονή του Ηνωμένου Βασιλείου στην Ένωση.

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα της αίτησής του, λαμβανομένου ιδίως υπόψη ότι η συμφωνία αποχώρησης δεν είναι δυνατό να κυρωθεί αν η ίδια η συμφωνία και το εφαρμοστέο πλαίσιο για τις μελλοντικές σχέσεις του Ηνωμένου Βασιλείου με την Ένωση δεν εγκριθούν από το Κοινοβούλιο του Ηνωμένου Βασιλείου, το Court of Session ζήτησε την εφαρμογή της ταχείας διαδικασίας, αίτημα το οποίο έγινε δεκτό από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου¹. Η ταχεία διαδικασία επιτρέπει στο Δικαστήριο να αποφαινεται γρήγορα στις εξαιρετικά επείγουσες υποθέσεις, χάρη στη σύντμηση των δικονομικών προθεσμιών και στην παροχή απόλυτης προτεραιότητας σε αυτές τις υποθέσεις.

Με τη σημερινή απόφαση, η ολομέλεια του Δικαστηρίου κρίνει ότι κράτος μέλος που έχει γνωστοποιήσει στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο την πρόθεσή του να αποχωρήσει από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως έπραξε το Ηνωμένο Βασίλειο, είναι ελεύθερο να ανακαλέσει μονομερώς τη γνωστοποίηση αυτή.

Η ως άνω ευχέρεια υφίσταται εφόσον δεν έχει ακόμη τεθεί σε ισχύ συμφωνία αποχώρησης συναφθείσα μεταξύ της Ένωσης και του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους ή, ελλείψει

¹ Διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 19ης Οκτωβρίου 2018, Wightman κ.λπ. (C-621/18).

τέτοιας συμφωνίας, εφόσον δεν έχει ακόμη παρέλθει η διετής προθεσμία από τη γνωστοποίηση της πρόθεσης του τελευταίου να αποχωρήσει από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως έχει ενδεχομένως παραταθεί.

Η ανάκληση πρέπει να έχει αποφασιστεί κατόπιν δημοκρατικής διαδικασίας σύμφωνης με τους εθνικούς συνταγματικούς κανόνες. Η απόφαση περί ανάκλησης πρέπει να είναι κατηγορηματική και ανεπιφύλακτη, και να κοινοποιηθεί εγγράφως στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Με την ανάκληση επιβεβαιώνεται ότι το ενδιαφερόμενο κράτος εξακολουθεί να αποτελεί μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπό όρους απαράλλακτους όσον αφορά την ιδιότητά του ως κράτους μέλους, και περατώνεται η διαδικασία αποχώρησης.

Στο σκεπτικό της απόφασής του, το Δικαστήριο διαπιστώνει κατ' αρχάς ότι, κατά το Court of Session, η προσφυγή της κύριας δίκης εγείρει ένα αμφιλεγόμενο ζήτημα, με βάση ένδικη διαφορά την οποία οφείλει το ίδιο να τάμει, και ότι η απόφαση του Court of Session θα αποσαφηνίσει τις διαθέσιμες επιλογές των βουλευτών του Κοινοβουλίου του Ηνωμένου Βασιλείου που θα κληθούν να αποφασίσουν αν θα κυρώσουν τη διαπραγματευθείσα συμφωνία μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Απαντώντας στα επιχειρήματα περί απαραδέκτου της αίτησης τα οποία προβλήθηκαν από το Ηνωμένο Βασίλειο και την Επιτροπή, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι το ερώτημα που του υποβάλλεται από το Court of Session είναι λυσιτελές και δεν έχει υποθετικό χαρακτήρα, δεδομένου ότι συνιστά ακριβώς το αντικείμενο της ένδικης διαφοράς ενώπιον του Court of Session.

Επί της ουσίας, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι το άρθρο 50 ΣΕΕ δεν αναφέρεται συγκεκριμένα στο ζήτημα της ανάκλησης της πρόθεσης αποχώρησης. Ούτε την απαγορεύει ούτε την επιτρέπει ρητώς.

Το Δικαστήριο επισημαίνει, πάντως, ότι το άρθρο 50 ΣΕΕ επιδιώκει διττό σκοπό, και ειδικότερα, αφενός, να κατοχυρώσει το κυριαρχικό δικαίωμα κάθε κράτους μέλους να αποχωρήσει από την Ένωση και, αφετέρου, να δρομολογήσει μια διαδικασία ώστε η αποχώρηση αυτή να πραγματοποιείται συντεταγμένα. Κατά το Δικαστήριο, ο κυριαρχικός χαρακτήρας του δικαιώματος αποχώρησης συνηγείται υπέρ της ύπαρξης δικαιώματος του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους, ενόσω δεν έχει τεθεί σε ισχύ συμφωνία αποχώρησης ή, ελλείψει τέτοιας συμφωνίας, δεν έχει παρέλθει η διετής προθεσμία όπως έχει ενδεχομένως παραταθεί, να ανακαλέσει την γνωστοποίηση της πρόθεσής του να αποχωρήσει από την Ένωση.

Ελλείπει ρητής διάταξης που να ρυθμίζει την ανάκληση της γνωστοποίησης της πρόθεσης αποχώρησης από την Ένωση, η ανάκληση αυτή υπόκειται στους κανόνες του άρθρου 50, παράγραφος 1, ΣΕΕ και μπορεί, επομένως, να αποφασιστεί μονομερώς, σύμφωνα με τους συνταγματικούς κανόνες του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους.

Η ανάκληση από κράτος μέλος της γνωστοποίησης της πρόθεσής του να αποχωρήσει αντανάκλα την κυριαρχική απόφαση να διατηρηθεί η ιδιότητα του κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία ουδέποτε έπαυσε να υφίσταται, ούτε μεταβλήθηκε λόγω της προαναφερθείσας γνωστοποίησης.

Κατά το Δικαστήριο, θα αντέβαινε προς τον σκοπό των Συνθηκών, ο οποίος συνίσταται στη δημιουργία μιας ολοένα στενότερης ένωσης των λαών της Ευρώπης, ο εξαναγκασμός σε αποχώρηση ενός κράτους μέλους το οποίο, αφού γνωστοποίησε την πρόθεσή του να αποχωρήσει από την Ένωση σύμφωνα με τους συνταγματικούς του κανόνες και κατόπιν δημοκρατικής διαδικασίας, αποφασίζει να ανακαλέσει τη γνωστοποίηση αυτής της πρόθεσής του στο πλαίσιο μιας τέτοιας διαδικασίας.

Αν η ομόφωνη έγκριση εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου επιβαλλόταν, όπως προτείνουν το Συμβούλιο και η Επιτροπή, ως προϋπόθεση του δικαιώματος ανάκλησης, τότε ένα μονομερές κυριαρχικό δικαίωμα θα μετατρέπóταν σε δικαίωμα υπό αίρεση και θα παραβιαζόταν η αρχή

σύμφωνα με την οποία κανένα κράτος μέλος δεν μπορεί να εξαναγκαστεί να αποχωρήσει από την Ένωση ενάντια στη βούλησή του.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προδικαστική παραπομπή παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, κατά τον ίδιο τρόπο, τα άλλα εθνικά δικαστήρια που επιλαμβάνονται παρόμοιου προβλήματος.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδα ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση της αποφάσεως διατίθενται από το "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106